

MEHMET ÂKİF ERSOY'DAN ARAP LATİFELERİ

ARABIC WAGGERY FROM MEHMET ÂKİF ERSOY

Recep DİKİCİ*

Öz

Mehmet Âkif Ersoy, tahsili sırasında Arapça dersler alması ve Mısır'da yıllarca kalması itibarıyla, Arap dili ve edebiyatını çok iyi bilmektedir. Bu yüzden birçok Arapça tercüme yapan Mehmet Âkif, Mısır yıllarında Kahire'deki "Câmiat-ül Mısriyye" adlı üniversitede Türk Dili ve Edebiyatı dersleri de vermiştir (1925-1936).

Mehmet Âkif, Arap latifelerini kişizadeler, Harunürreşid ve bedevî, İhşidîler sultanı Kâfûr ve Mütenebbî başlıkları altında işlemiştir.

•

Anahtar Kelimeler

Mehmet Âkif, Mısır, Arap latifeleri

•

Abstract

Mehmet Âkif Ersoy, as taking Arabic lessons during the study and remain in Egypt for many years, was good to arabic language and literature. Because of this situation Mehmet Akif who done many translations gave Turkish language and literature lessons at Câmiat-ül Mısriyye university in Egypt years.

Mehmet Âkif committed arabic latif under the headings as "Kişizade, Harunürreşid bedouin, Kâfûr and Mütenebbî".

•

Keywords

Mehmet Âkif, Egypt, Arabic waggery

•

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. E-Posta: rdikici@selcuk.edu.tr

GİRİŞ

Mısır'ın Osmanlı Tarihinde önemli bir yeri vardır. Nitekim tarihin kaydettiği kadim medeniyetlerden biri olan Mısır, 642 yılında İslâm hâkimiyetine geçmesinden itibaren yeni bir kültür ve uygarlığın dairesi içine girmiştir. Türklerin bu ülkeyle olan ilişkileri Abbasiler dönemine kadar gitmektedir. Özellikle erken zamanda bir kısmı lejyoner olarak bu ülkeye gelen Türkler, kendi lisanlarıyla eser telif etmişlerdir. Yavuz Selim tarafından fethedildikten sonra Mısır, Osmanlı eyalet sistemi içinde önemli bir yer işgal etmiştir. Sadece idari olarak değil, aynı zamanda kültür ve medeniyet bakımından da ilerleme kaydeden Mısır, Türk aydınları için bir çekim merkezi haline gelmiştir. Bir yandan mutasavvıf hüviyetleriyle burada yerleşip tutunan Türk sûfiler, diğer yandan bu ülkeye nispet edilen âlim ve şair bürokratlar Mısır'ın kültürel ortamına önemli katkılar sunmuşlardır. Kavalalı Mehmed Ali Paşa ve hanedanı döneminde ise Mısır, Osmanlı aydınları için çok daha önemli bir merkez haline gelmiştir. Mısır'ın yakın dönemde kültür ve edebiyatımız açısından ifade ettiği diğer bir husus ise, Mehmet Âkif'in on yılı aşkın bir süre bu ülkede ikamet etmesi ve entelektüel faaliyetlerini sürdürmesidir.¹

Mısır Lozan Antlaşması'na kadar, şöyle veya böyle, şeklen de olsa bir Osmanlı ülkesi idi. Tabiatıyla "Arap devleti" karakteri baskın değildi. Hatta haneden Türk asıllı olduğu ve Türkçe konuştuğu için, askeri ve sivil bürokrasinin üst kademelerinde bir hayli Türkçe konuşan bulunduğundan, Kahire'de böyle bir yayın çok fazla tuhaf kaçmaz. Gölgele'ın Kahire'de yayınlanmasını olağanlaştıran başka unsurlar da vardır. İlk Türkçe gazete Kahire'de yayımlanmıştır. Vakaiyey-i Mısıriye, yani Mısır valisi/ Hıdivi Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın yayımladığı resmi gazete Türkçe ve Arapça'dır. Bu süreli yayın, İslâm dünyasında bir ilktir. Osman resmî gazetesi Takvim-i Vakayi'den üç yıl önce yayımlanmaya başlanmıştır. Bağdat valisi Davut Paşa'nın 1816'da yayımladığı rivayet edilen Türkçe-Arapça Curnanu'l-Irak'ın varlığı kesinleşinceye kadar 1828'de yayımlanmaya başlanan Vakaiyey-i Mısıriye'nin ilkiği devam edecektir.

Mehmed Ali Paşa önce âdetta "hizmete özel" denilebilecek bir mevkute daha yayımlanmıştır: Curnanü'l-Hıdivî, 1826. Yine Türkçe-Arapça bu süreli yayın 100 adet basılıp sadece üst kademe idarecilere dağıtılmıştır. Vakaiyey-i Mısıriye'nin yazıları önce Türkçe olarak hazırlanmıştır, sonra Arapça'ya çevrilmiştir. Hatta

¹ Ayaz, Hayrettin, " Osmanlı Aydınlarının Mısır Algısı: Mehmed Âkif Örneği", www.Mehmedakifersoy.com

1847-1851 yıllarında tamamen Türkçe yayımlanmıştır. Daha sonra tamamen Arapça yayımlanan bir resmi gazete olarak devam etmiştir. Demek oluyor ki, Mısır'ın basın tarihimizin başlangıcında gözden kaçırılan mühim bir yeri olan bu ülkenin sadece basın tarihimizde değil, "basım" yani "tab"- matbaacılık tarihimizde de mümtaz bir yeri vardır. Yayıncılık tarihimizin efsanevi matbaası, Kahire'deki "Bulak" matbaasıdır. Diyebiliriz ki, en güzel, en kaliteli, eski harfli Türkçe eserler bu matbaada basılmıştır. Bulak, Kahire'de bir semttir. Matbaa 1819-1820'de inşa edilmiş ve 1821'de açılmıştır. Vakaiyey-i Mısriye de, başlangıçta 5 yıl sürekli bu matbaada basılmıştır. İlk kitap Türkçe bir eser, Şânizade Ataullah Efendi'nin tercüme ettiği, Prusya kralı Fredrick'in generallerine talimatıdır. Matbaa, kısa süre sonra genişletilmiş ve 1848'de 169 çalışanı olan büyük bir basımevi haline gelmiştir. Bastığı kitapların büyük çoğunluğu Türkçe ve Arapça olup, az sayıda Farsça ve diğer dillerde kitap basılmıştır.²

Bu yüzden Mehmed Âkif'in Mısır'da bulunması sebepsiz değildir.

Mehmet Âkif Ersoy, tahsili sırasında Arapça dersler alması ve Mısır'da yıllarca kalması itibariyle, Arap dili ve edebiyatını çok iyi bilmektedir. Bu yüzden birçok Arapça tercüme yapan Mehmet Âkif, Mısır yıllarında Kahire'deki "Câmiatü'l-Mısriyye" adlı üniversitede Türk Dili ve Edebiyatı dersleri de vermiştir (1925-1936).

Mehmet Âkif Ersoy

Asıl adı Mehmet Ragif olan Mehmet Âkif, 1873 yılında İstanbul'a doğmuştur. Annesi Emine Şerife Hanım, babası ise Tahir Efendidir. İlk tahsiline Emir Buhari Mahalle Mektebinde başlayan Mehmet Âkif, ilk ve orta tahsilinden sonra, Mülkiye mektebine devam etmiş, fakat babasının vefatı ve evlerinin yanması üzerine Baytar Mektebini bitirmiştir. Babasından Arapça dersleri alan Mehmet Âkif, Fransızca ve Farsça dersleri de almıştır.

Mehmet Âkif, Baytarlık vazifesi yapmış, üç dört sene Rumeli, Anadolu ve Arabistan'da bulaşıcı hayvan hastalıkları tedavisi için bir hayli dolaşmıştır. Memuriyetinin yanı sıra Ziraat Mektebi'nde ve Darülfünun'da edebiyat dersleri okutmuştur.

1893 yılında İsmet Hanımla evlenen Âkif, tahsil bilgileriyle yetinmeyerek, dışarıda kendini yetiştirmiştir. Memuriyet hayatına başladıktan sonra, öğretmenlik yaparak ve şiir yazarak, edebiyat sahasındaki çalışmalarını devam

² Doğan, D. Mehmet, "Şairin Mısırdaki Gölgesi", Mehmet Âkif ve Gölgele Sempozyumu Bildirisi, Türkiye Yazarlar Birliği Yayını, Ankara, Mart 2014, s.34 vd.

ettirmiştir. Akif, neşriyat âlemine daha fazla 1908’de İkinci Meşrutiyetin ilânıyla başlamış ve bu tarihten itibaren şiirlerini Sırat-ı Müstakim’de yayınlamıştır.

1920 senesinde Burdur Mebusu olarak Birinci Büyük Millet Meclisine seçilen Mehmet Akif, 17 Şubat 1921 günü İstiklâl Marşı’nı yazmış ve Meclis ise 12 Martta bu marşı kabul etmiştir.

Mehmet Âkif’in okuduğu başlıca kitaplar ise, Mesnevî, Hafız Divanı, Gülistan, Leyla ve Mecnun (Fuzuli), Victor Hugo, Lamartine, Zola ve Dauet’ tir.

İstiklâl madalyası ile ödüllendirilen Mehmet Akif, 1922 yılında sağlık gerekçesi ile milletvekilliğinden istifa etmiştir. 1923 yılının Mart ayının son günlerinde ortadan kaybolan yakın arkadaşı Trabzon Milletvekili Ali Şükrü Bey’in öldürülmesi üzerine, kendine yeni bir yurt bulması gerektiğini hissetmiş ve bir süredir kendisini Mısır’a davet eden Mısır Hıdivi Abbas Halim Paşa’nın davetine uymuştur. Böylece kışlarını Mısır’da geçirmeye başlamıştır.

Mehmet Âkif, 1926 yılından itibaren Mısır Üniversitesi’nde Türkçe dersleri vermiş ve fakat döndükten sonra Siroza tutulmuştur. Bu hastalığının hava değişimiyle geçeceğini zanneden bu zat, Lübnan’a gitmiş, 1936’da Antakya’ya gelmiş ve Mısır’a hasta olarak dönmüştür. Hastalıktan sonra bir deri bir kemik kalan Akif, İstanbul’a gelip tedavi görmesine rağmen, 27 Aralık 1936 senesinde vefat etmiş ve Edirnekapı Mezarlığına defnedilmiştir.

Mehmet Akif, edebî bakımdan kıymetli şiirlerin yazarı meşhur bir Türk şairi olup, İstiklâl şairi olması bakımından da “Millî Şair” ismini almıştır. Şairin en büyük eseri Safahat (İstanbul, 1924), genel adı altında toplanan şiirleri, 7 kitaptan ibarettir:

1. Kitap: Safahat (1911), 2. Kitap: Süleymaniye Kürsüsünde (1912), 3. Kitap: Hakkın Sesleri (1913), 4. Kitap: Fatih Kürsüsünde (1914), 5. Kitap: Hatıralar (1917), 6. Kitap: Asım (1924), 7. Kitap: Gölgeler (1933)³.

³ Okay, M. Orhan - Düzdağ, Ertuğrul, Mehmet Âkif Ersoy, Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 2003, cilt: 28, s. 432-439; Yücebaş, Hilmi, *Bütün Cepheleriyle Mehmet Âkif*, İstanbul, 1958, s. 171-172. Ayrıca Mehmet Akif Ersoy’un hayatı ve eserleri hakkında geniş bilgi için bk. Eşref Edib, Mehmed Âkif, Abdullah Işıklar Kitabevi, İstanbul, 1960; Ebuzziya Yeni Osmanlılar Tarihi, Kervan Yayınları, İstanbul, 1973; Uzunçarşılı, İ. Hakkı, Osmanlı Tarihi, II. Cilt, Türk Tarih Kurumu yayınları, Ankara, 1983; Karakoç S., M. Akif, İstanbul, Diriliş Yayınları, 1985; Doğan M., Camideki Şair-M.Akif, İstanbul, İz Yayın, 1989; Okay M. O., M. Akif- Bir Hareket Heykelinin Anatomisi, İstanbul, Akçağ yayınları, 2000; Çetin N., Günümüze Işık Tutan Münevver Aydın Mehmet Akif Ersoy, Ankara, Millî Eğitim Basımevi, 2006; Timurtaş F.K., Mehmed Akif ve Cemiyet, Ankara, Akçağ Yayınları, 2006; Yetiş K., Bir Muzdarip Mehmet Akif Ersoy, Ankara, Akçağ Yayınları, 2006; Kuntay M. C., Mehmed Akif, İstanbul, Leyla ile Mecnun Yayıncılık, 2007.

Arap Latifeleri

Kiizadeler:

Haccac (661-714)⁴, zabita memuruna yatsıdan sonra şehri dolaşarak kimi sarhoş görürsen boynunu vurmasını emretmiş.

Ne kadar fazla kafa keserse efendisinin yanında o kadar fazla itibar kazanacağını bilen bu haydut, hemen o akşamdan paçaları sığayarak bucak bucak sarhoş aramaya başlamış.

Herif memleketin ötesini berisini dolaşırken bir de bakmış ki: Üç delikanlı iki tarafa yalpa vurarak gidiyor; bir mahalle çocuğu da bunları dalga gibi her taraftan kuşatmış yuh sesiyle teşyi ediyor!

Memur hemen delikanlıları tevkif ederek: “Siz kim oluyorsunuz ki, emir hazretlerinin fermanına isyan cüretinde bulunuyorsunuz? Söyleyin bakalım!” deyince içlerinden biri şu beyiti okumuş:

ان ابن من دانت الرقاب له - ما بين مخزومها وها (اشمها)

تأتيه بالرغم و هي صاغرة - يأخذ من مالها ومن دمها

“Haşimilerden olsun, Mahzumilerden olsun, kimse yoktur ki, gelip de babamın önünde boyun eğmesin. Ben bütün eşrafın ve kabilelerin malına, canına tasarruf eden bir adamın oğluyum.)

Anlaşıldı: Bu oğlan mutlaka emirülmüminin pek yakın akrabasından olacak...

Ya sen kim olursun bakalım diye ikincisine sorunca o da şu kıtayı okumuş:

انا ابن لمن لا تنزل الدهر قدره - وان نزلت يوما فسوف تعود

ترى الناس افواجا الى ضوء ناره - فممنهم قيام حولها وقعود

“Ben inâmı hiç tükenmeyen bir adamın oğluyum. Babamın tenceresi her zaman kaynar. Bir gün ocağından inse ertesi gün yine çıkar. Gece gündüz yanan bu ocağın zıyasına doğru halk akın akın gelir. Bir kısmı ayakta, bir kısmı oturmuş olduğu halde ateşin etrafını kuşatır.”

Galiba bu da asil bir hanedana mensup olacak. İlişmeye gelmez. Bunları anladık. Fakat sen kimsin sualini üçüncüsüne tevcih edince, o da şu beyiti söyler:

انا ابن لن خاض الصفوف بعزمه - وقومها بالسيف حتى ستقامت

وركبا لا ينفك رجلاه منهما - اذا الخيل يوم الكريهته ولت

⁴ Bu zat, İslâm tarihine "zalim" lâkabıyla girmiş ve bu lâkabıyla meşhur olmuş Emevî valisidir.

“Ben o adamın oğluyum ki, dönmez bir azim ile safların içine dalar, kılıcıyla onlara istediği istikameti verir. Muharebe meydanında atlar geri dönmek istese bile babamın ayakları üzengiden asla ayrılmaz.”

Mutlaka bu oğlan da serdarın çocuğudur... Zabita memuru sarhoşların üçünü de bir yere kapayarak sabahleyin vakayı Haccac’a anlatır. Haccac üçünün de huzuruna çıkarılmasını emreder. Meğerse bunların birincisi hacamatçı oğlu, ikincisinin babası baklacı (Arapların sırf kuru bakla pişiren aşçıları vardır). Üçüncüsününki de, çulha imiş!

Haccac, çocukların fesahatine hayran olarak meclistekilere demiş ki: Gördünüz ya, evladınıza edebiyat öğretiniz. Vallahi edip olmasalardı, şimdi bunların üçünün de boynunu vururum⁵.

Harunürreşid ve Bedevî:

Meşhur Asmaî⁶, bir gün Harunürreşid’in yanında imiş. Çölden bir Arap halifenin huzuruna çıkarak bir şiir söylemiş. Halife, şiiri takdir ederken veciz, fakat secili iki üç cümle söyledikten sonra, “Sana şu kadar altın versinler.” demiş. Fakat Arap, “ Bir tanesini bile kabul edemem.” cevabını vermiş. Halife karşısındaki küpeli Arab’ın bu istişnasını görünce hayrette kalmış; sebebini sormuş.

Ya ben okuduğum şiir için nasıl para alabilirim ki, sizin o okuduğunuz, benim zavallı şiirimden bin kat parlak düştü?

Artık Harunürreşid’in gurur ve kalp ferahı, tasvirlerin hatta tasvirlerin üstüne çıkacağı, Arabın caizesini yüz katına çıkaracağı söylemeye lüzum yoktur değil mi?

Asmaî diyor ki:

⁵ Ersoy, Mehmet Akif, Sırat-ı Müstakim, İstanbul, 4 Teşrinisani 1326, cilt: V, sayı: 115, sayfa, 181-182.

⁶ Bu zat, 122’de (740) Basra’da doğmuş ve dedelerinden Asma’a nisbetle Asmaî nisbesini almıştır. Basra dil okulunun en önde gelen temsilcisi Ebû Amr b. Ala’dan başka İsa b. Ömer es -Sekafi. Halil b. Ahmed ve Halef el-Ahmer gibi tanınmış alimlerden tahsil görmüştür. İmam Şafii’nin de talebesi olmuştur. Fevkalade hafızası ve tenkitçi fikir yapısıyla dikkati çeken Asmaî, hacası Ebû Amr gibi. Şiir dinlemek. gramer ve lügat konusundan bilgi toplamak için bedevilerin arasında dolaşmıştır. Aralarında Ebû Ubeyd el- Kasım b. Sellam. Ebû Hatim es-Sicistani, Riyaşi, Sükkeri ve bütün eserlerini rivayet etmiş olan Ebû Nasr Ahmed b. Hatim el- Bahili gibi tanınmış simaların da bulunduğu birçok talebe yetiştirmiştir. Harunürreşid zamanında Bağdat’a giderek halifenin ya kın ilgisini kazanmış ve oğlu Emin’in eğitimiyle meşgul olmuştur. ikamet etmekte olduğu Basra’da 216 (831) yılında vefat etmiştir (bk. Uylaş, Sait, II. Abbâsî Asrı’nda Edebî Çevre, Erzurum, 2001, s. 27; Tülücü, Süleyman, Asmaî, Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansilopedisi, İstanbul, 1991, cilt: 3, s. 499-500).

Bu kadar yaş yaşadım, bu kadar emirler ile halifeler ile zenginler ile düşüp kalktım da bahşiş avı hususunda şu baldırı çıplak bedevî kadar bile maharet gösteremedim. Yazıklar olsun!

İhsidiler Sultanı Kâfûr ve Mütenebbî:

Seyfûddeve Al-i Hemedan padişahlarının en faziletlisi, en edibi olduktan başka pek büyük bir askerdir. Bu muhterem zatın müessiri irfan ve şecaatı, Mütenebbî'ye⁷ büyük büyük şiirler söyletmiştir. Zaten şâirin en güzide eserleri, vaktiyle Mısır'da hüküm süren Kâfur İhşidi ile Seyfûddeve hakkındaki kasideleridir.

Arap edipleri, Mütenebbî'nin Kâfur için söyledikleri şiirleri daha parlak buluyorlar. Zaten şairin kendisi de, "Ben o kasideleri Kâfur için söylemedim; Mısır ulemasına beğendirmek için söyledim." dermiş.

Mütenebbî, Kâfur'a takdim ettiği kasideleriyle kendisine bir vilayet verilmesini ister. Kâfur da, zavallıyı oyalar dururmuş. Nedimlerinden biri, "Efendimiz, bu adamcağızın istediğini is'âf buyurursanız, olmaz mı?" demiş. Kâfur da: "Ne söylüyorsun! Bu herifin dünyada bir dikili ağacı yok iken peygamberlik davasına kalkıştı. Ben tutar da bir memleketi eline verirem ilahlığını ilan etmeyeceğine nasıl emin olabilirim?" cevabını vermiş⁸.

⁷ Peygamberlik iddiasında bulunan kimse anlamındaki "Mütenebbî" lakabıyla tanınan şâir Ebu't-Tayyib Ahmed b. el-Huseyn, 302 (915) yılında Kûfe'de doğmuştur. Şiir söyleme kabiliyeti erkenden başlayan Ahmed, bilhassa Ebû Temmâm ve el-Buhturi'ye karşı hayranlık duyuyordu. Kûfe'nin Karmatîler tarafından yağmalanması üzerine Bağdat'a, oradan da Suriye'ye gitmiş ve bazı bedevî reislerine kasideler yazmıştır. Daha sonra Lazkiye'ye gitmiş ve burada Kelboğulları arasında siyâsi ve dinî mahiyette bir isyanın başına geçerek peygamberlik iddiasında bulunmuştur. Hemedâniler sultanı Seyfûddeve'yi, İhşidiler sultanı Kâfûr'u ve Büveyhîler veziri İbn el-Amid'i methetmiştir. Mütenebbî, Deyr el-Akûl civarında 353 (965) tarihinde ölmüştür. Divân'ı daha IV. (IX.) asırdan başlayarak İbn Cinnî, Ebu'l-A'lâ el-Ma'arrî, et-Tebrîzî ve İbn Sîde gibi birçok dil ve edebiyet âlimi tarafından şerhedilerek İslâm dünyasında rahatlıkla istifade edilebilecek şekilde sokuldu (Furat, Ahmet Suphi, Arap Edebiyatı tarihi, İstanbul, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1996, I, 320-321).

⁸ Ersoy, Sırat-ı Müstakim, İstanbul, 29 Eylül 1326, cilt: V, sayı: 110, sayfa: 88-89.

KAYNAKÇA

- ÇETİN, N. (2006), *Günümüze Işık Tutan Münevver Aydın Mehmet Akif Ersoy*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- DOĞAN, M. (1989), *Camideki Şair-M. Akif*, İstanbul: İz Yayın.1989.
- EBUZZİYA (1973), *Yeni Osmanlılar Tarihi*, İstanbul: Kervan Yayınları.
- ERSOY, Mehmet Akif (1326), *Sırat-ı Müstakim (Sebilü'r-Reşad)*, İstanbul, 4 Teşrinisani 1326.
- EŞREF Edib (1960), *Mehmed Âkif*, İstanbul: Abdullah Işıklar Kitabevi.
- KARAKOÇ S. (1985). *M. Akif*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- FURAT, Ahmet Suphi (1996). *Arap Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi, C I: 320-321.
- KUNTAY, M. C. (2007), *Mehmed Akif*, İstanbul: Leyla ile Mecnun Yayımcılık.
- OKAY, M.O. (2000), *M. Akif- Bir Hareket Heykelinin Anatomisi*, İstanbul: Akçağ Yayınları.
- OKAY, M. Orhan – Düzdağ, Ertuğrul (2003), “Mehmet Âkif Ersoy”, *Türk Diyanet Vakfı İslâm Vakfı*, İstanbul, 2003.
- TİMURTAŞ, F.K. (2006), *Mehmed Akif ve Cemiyet*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- TÜLÜCÜ, Süleyman (1991), *Asmâi*, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansilopedisi.
- UYLAŞ, Sait (2001), *II. Abbâsî Asrı'nda Edebî Çevre*, Erzurum.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı (1983), *Osmanlı Tarihi*, II. Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- YETİŞ, K. (2006), *Bir Muzdarip Mehmet Akif Ersoy*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- YÜCEBAŞ, Hilmi (1958), *Bütün Cepheleriyle Mehmet Âkif*, İstanbul.